

20 augusti 2014

Sjuksköterskeledda mottagningar i primärvården förbättrar vården för KOL-patienter

Behandlingsresultaten vid kroniskt obstruktiv lungsjukdom har kraftigt förbättrats det senaste decenniet. En ny omfattande studie visar att det är mycket tack vare sjuksköterskors och läkares teamarbete på astma-/KOL-mottagningar i primärvården.

– De flesta patienter med KOL kommer att diagnostiseras, behandlas och följas upp i primärvården. Sjukdomen är, tvärtemot vad många tror, behandlingsbar och genom tvärfunktionella team med god kunskap om sjukdomen har vi i Sverige kunnat göra stor skillnad för den här patientgruppen, säger Karin Lisspers, distriktsläkare, Gagnefs vårdcentral och forskare vid institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap, Uppsala universitet.

I Sverige lever uppskattningsvis mellan 400 000 och 700 000 människor med kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL)¹. Under de kommande tio åren väntas antalet KOL-relaterade dödsfall öka med mer än 30 procent och göra KOL till den tredje vanligaste dödsorsaken i världen.²

Ytterligare data från den svenska observationsstudien PATHOS har nu publicerats i den internationella tidskriften *Respiratory medicine*.³ PATHOS-studien baseras på elva års uppföljning av svenska journal- och registerdata för över 20 000 KOL-patienter, och har genomförts av Karolinska Institutet och Uppsala universitet i samarbete med AstraZeneca. Studien visar att vårdcentraler med astma-/KOL-mottagningar har en lägre årlig kostnad för KOL-sjukvård jämfört med vårdcentraler utan astma-/KOL-mottagningar. Kostnaden är 37 procent lägre (från 52 892 kronor till 33 410 kronor per patient) och beror både på minskad läkemedelskostnad och på lägre kostnad för vårdkontakter (färre besök krävs).

Allt fler KOL-mottagningar

Från år 1999, när studien startade, fram till år 2009 har tillgängligheten till astma-/KOL-mottagningar i svenska primärvården ökat från 34 procent till 85 procent.³

På vårdcentraler med astma-/KOL-mottagningarna får patienterna sin diagnos tidigare. De som gick hos primärvårdsenheter med astma-/KOL-mottagning var i genomsnitt 67,4 år vid diagnos, de andra drygt ett år äldre (68,7).³

– Diagnosen KOL kan ställas med vanlig spirometri i primärvården. Korrekt och tidig diagnos samt rökstopp vid KOL är en förutsättning för att förhindra progress av sjukdomen, säger Karin Lisspers.

Färre försämringsepisoder

Personer med KOL drabbas ofta av så kallade KOL-exacerbationer; periodvisa försämringar i sin sjukdom under flera veckor. PATHOS-studien visar att från år 1999 till år 2009 har det totala antalet exacerbationer minskat från i snitt 3 till 1,3 exacerbationer per patient och år. Sjukhusinläggningar föranledda av exacerbationer står för majoriteten av de kostnader som är direkt sammankopplade med KOL.⁴

News Release

Bra organisation och struktur av KOL-vården, stöd till rökstopp, läkemedelsbehandling och så kallad KOL-rehabilitering ger förutsättningar till god KOL-vård. PATHOS studien har även visat att val av läkemedelsbehandling kan ha betydelse för antalet exacerbationer som KOL-patienten drabbas av.⁵

– Vi har det senaste decenniet blivit mycket bättre på att hitta och ta hand om patienter med kroniskt obstruktiv lungsjukdom. Men KOL är fortfarande både underdiagnostiserad och dessutom i många fall underbehandlad. I genomsnitt dör KOL-patienterna cirka 8 år tidigare jämfört med medellivslängden hos övriga i Sverige, så det finns fortfarande mycket kvar att göra, säger Karin Lisspers.

Kontaktpersoner

För frågor kring astma/KOL-mottagningar:

Karin Lisspers distriktsläkare, Gagnefs vårdcentral och forskare vid institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap, Uppsala universitet, telefon 070 - 352 47 21.

För frågor om läkemedelsjämförelserna i studien:

Kjell Larsson, professor i lungmedicin vid Karolinska Institutet, telefon 070 - 582 07 63

För generella frågor:

Petra Eurenus, Kommunikationschef, AstraZeneca Nordic-Baltic, telefon 070 - 918 65 62

Om KOL

KOL är en kronisk lungsjukdom som drabbar personer som har andats in skadliga ämnen, och där tobaksrökning utgör den allra största orsaken.⁷ KOL kännetecknas av inflammation i luftvägarna samt av skador på lungvävnaden med utveckling av hålrum (emfysem) i lungorna. Uppskattningsvis mellan 400 000 och 700 000 människor i Sverige har KOL.¹

Vanliga KOL-symptom inkluderar andfåddhet, kronisk hosta och upphostning av slem.⁷ Personer med KOL drabbas ofta av så kallade KOL-exacerbationer, drastiska försämringar av symtomen. Det blir allt vanligare att KOL leder till lunginflammation i takt med att sjukdomen förvärras.⁶

Om PATHOS-studien

PATHOS-studien baseras på elva års journal- och registerdata för 21 361 svenska KOL-patienter. Syftet med studien har varit att bättre förstå utvecklingen av KOL-vården och vilken effekt olika omhändertaganden har på farmakologiska och icke-farmakologiska behandlingsresultat.

Studien är en observationsstudie⁸ och baseras på journaldata från primärvården som kopplades samman med informationen från nationella vårdregister, sjukhus-, läkemedels- och dödsorsaksregister, för åren 1999-2009. PATHOS-studien är den mest omfattande observationsstudie som har jämfört effektiviteten och säkerheten hos två vanliga ICS/LABA-kombinationsbehandlingar som förskrivs till KOL-patienter.

I studien har effektivitet och säkerhet hos de två vanligast förskrivna kombinationsläkemedlen med antiinflammatoriska kortikosteroider och långverkande luftrörsvidgande läkemedel jämförts.⁵ Studien har också tittat på sambanden mellan typ av behandling och risk för KOL-relaterad lunginflammation⁶, hur KOL-vården har utvecklats i Sverige⁴ och visat att den effektiva primärvårdsstrukturen i Sverige ger bättre sjukdomshantering och symptomlindring av KOL.³

News Release

Studien har genomförts av Karolinska Institutet och Uppsala universitet i samarbete med AstraZeneca.

Om AstraZeneca

AstraZeneca är ett globalt, innovativt bioläkemedelsföretag med fokus på forskning, utveckling och marknadsföring av receptbelagda läkemedel, primärt för behandling av sjukdomar inom områdena hjärta/kärl/metabolism, andningsvägar/inflammation/autoimmunitet, cancer, infektion och neurovetenskap. AstraZeneca är verksamt i över 100 länder och våra innovativa läkemedel används av miljontals patienter världen över.

För mer information om AstraZeneca, se www.astrazeneca.se och www.astrazeneca.com.

Referenser

1. Hjärt-Lungfonden, (2012); Hjärt-Lungfondens KOL-rapport 2012. Tillgänglig från: <http://www.hjart-lungfonden.se/Documents/Rapporter/KOL-rapporten%202012.pdf>
2. European Lung Foundation. Burden in Europe. Tillgänglig på: <http://www.european-lung-foundation.org/63-european-lung-foundation-elf-burden-in-europe.htm>. Last accessed 17 January, 2013.
3. Lisspers K, Johansson G, Jansson C, Larsson K, Stratelis G, Hedegaard M, Ställberg B. Improvement in COPD management by access to asthma/COPD clinics in primary care: Data from the observational PATHOS study. *Respir Med*. 2014; 0954-6111(14)00229-7 [Jun 17 Epub ahead of print] <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25002194>
4. Ställberg B, Janson C, Johansson G *et al*, Management, morbidity and mortality of COPD during an 11-year period: an observational retrospective epidemiological register study in Sweden (PATHOS) *Prim Care Respir J* 2014; 23(1): 38-45
5. Larsson K, Janson C, Lisspers K, *et al*. Combination of budesonide/formoterol more effective than fluticasone/salmeterol in preventing exacerbations in chronic obstructive pulmonary disease: the PATHOS study. *J Intern Med* 2013 Mar 15 [Epub ahead of print].
6. Janson C, Larsson K, Johansson, G *et al*. Pneumonia and pneumonia related mortality in patients with COPD treated with fixed combinations of inhaled corticosteroid and long acting β 2 agonist: observational matched cohort study (PATHOS) Tillgänglig från: <http://www.bmj.com/content/346/bmj.f3306> (Published 29 May 2013) *BMJ* 2013;346:f3306. Last accessed May, 2013.
7. Bousquet and Khaltaev eds. Global surveillance, prevention and control of chronic respiratory diseases: a comprehensive approach. WHO, 2007. Tillgänglig från: <http://www.who.int/gard/publications/GARD%20Book%202007.pdf>
8. AstraZeneca. Korta fakta RWE - real word evidence, observationsstudier (Infographic). 2013-03-19. <http://www.mynewsdesk.com/se/astrazeneca/documents/korta-fakta-rwe-real-word-evidence-observationsstudier-infographic-25648>

173154 SE 1408